

יום ה' ד' אייר תשע"ו - (ה' ו' אייר חזרה שישי שב"ק)

הַלְבוֹת נְשִׂיאת כַּפִּים סִימָן קב"ח

6 בַּאֵר הַגּוֹלָה

לָכֵן יִשָּׁל הַלֵּוִי דָדָיו. (בג) וְלֹא נִתְּנוּ הַלְוִיִּים לָטֹל (ט) [ט] דְּיָהֶם תִּחְלָה, וְכָסְמוּ עַל נְטִילָתָן שְׁחִירָתָ: ז' לֹא־נָטַל הַכֹּהֵן דָּדָיו שְׁחִירָתָ וּבִרְךָ 'עַל נְטִילַת דָּדָי' (כד) לֹא בִּתְזֹר (י) לְבִרְךָ כִּשְׁנוּטָל דָּדָיו לְנִשְׂאֹת־כַּפִּים: ח (כה) כִּשְׁמֹת־חֵיל שְׁלִיח־צַבּוּר (כו) רְצָה, כֹּל כֹּהֵן שֶׁנִּבְחַת־הֵקֵסֶת נִצָּקָר מִמְּקוֹמוֹ לַעֲלוֹת לַדּוֹקָן; וְאָף אִם לֹא נִיָּע שָׁם (כז) עַד שְׁכִסִּים שְׁלִיח־צַבּוּר רְצָה, שְׁפִיר דָּמִי. (כח) *אֲבָל אִם לֹא עָקָר רַגְלָיו בִּרְצָה (כט) *שׁוּב לֹא (יא) [יא] יַעֲלֶה: ט כִּשְׁעוֹקְרִים

פִּרְשֵׁת נָשָׂא לִּבִּית־
יוֹסֵף מִסֻּסָּה לַח
בָּשָׂם לֹט

פאר הייט

מוליד ריחא, ע"ש באריות שמבא איהא לזכריו: (ט) זריהם. מיהו היקא דהסיס הלוי דעמו, הטון הוא שישל הלוי קדם, ואין צורך לומר היקא דגגז בגופו ובמגזלו, ז"ח, ובשכנה"ג חב: ומנהג פשוט בימינו לטל גם הלויים את זריהם תחלה ע"ש: (י) לזכר. כל כהן נבא ומחד יזמר: נדיו משעת גטילתו זריהת שאל לגע במקום לזכרה. אש נגע יז שפך אם צריך להזיל ולזכר הניגס. הלזן צריך לטל סמוך לזרה וחסון לא יאריך בזה. מ"א: (יא) יעלה. מהמריק"ש ורצה להוכיח מקאן דכהן שפא לבהכ"ג בהודא דזכול לזכר ברכת מקומה, מכלל דקשאנו בבהכ"ג אין צריך שיעקר ויזלי עקבותה ויכול לעלות עמו: ומה שעקר ויזלי מביתו לבוא לבהכ"ג לא נקרא עקר ויזלי לעלות לדוכן, ויזעלו דהנדרכו"ז ע"ש וקבב כנה"ג וינ"ל שאם ביתו סמוך לבהכ"ג וצקר ויזלי אל מלך בעקבות ויזלי אדעתא לעלות לדוכן ע"ש. כלן שאל היה בדעתו ויזלי אל לעלות לדוכן, לא יעלה, ואם עלה יזר, ויזכר ויזרס"ס כ"כ ע"ש. אם היה אנס בלשם הרדכ"ז ע"ש. והיה בדין הראשון שעקר ויזלי מביתו לבוא לבהכ"ג וכו'.

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

לְחִיצָה, אָף אַם תְּנוּנִים מִזֵּשׁ מִתָּר לְחֹץ בָּקָם עִישׁ: [כ] לְדִיָּהֶם. עֲבָדִי: וּבִשָּׁע
בָּבֶל שֶׁפִּרְשׁ בְּהִנָּה סָפָר דְּנִינִימָא וְיָלַל תָּנָה לִי, מֵאֵן דִּתְקַשְׁבִּי קִבָּנָה עַל דְּדִי: כִּי
הוּא לִתְקַשְׁבָּא בְּקִדְמִימָא, עֵין עֲבָדִי, וְלָנָן בִּרְאָה הֵיכָא דְּחִסִּין דְּעִשְׂתוּ בְּזִיא יֵשׁ לוֹ לִמַּל
וּכְמִשׁ הַבִּיחַ: [כא] יְעִלֵּה. וְכִסֵּי, וְנִשָּׂא מְהֻמְמֵל יֵי אֵם אֶקְרֹר עֲלֶה כִּי, עֵין
בְּרִשְׁמִימָל, וּכְמִשׁ בְּרִי אֵם מְגֻמְמֵם בְּרִין אֵם:

קשטוטל ידיו לניכ, עמ"א. ואסור לשחות כדי להלקי כ"ב אמות בין נטילה לחביו
ל"ד בהתחלת השי"ץ רצה אלא קדם ששפסם השי"ץ רצה צריך לעקר, פר"ח ע"ש
מהגם אע"ג דלא היה בבחי' כשאמרו רצה, מדקאמר קל כהן ששכבתי עומק
לדוכן אע"ג דלא שמע רצה ע"ש. ובתשובת הנדב"ר הובא בכנה"ג לא כ"ז וז'
הלפך לא יעלה, ע"ש, וכתשובת צנתינרדים כלל א' סי' יג ורס"י, כב ופר"ח חלקק
מביתו קדם רצה כדי לעלות לדוכן, מקרי שקצור ע"ש. וכתב פר"ח "אם פשוט יש
לדוכן ומשה"ל לא עקר גזילו כרצה דבין עובדלה, ובשניה ע"ש למגוים נזכר
משעה שהגיע השי"ץ לעבודה ולא עקר בעבודה, לא יעלה. ואם עלה לא ירד. כנר.

משנה ברורה

אָדער פֿלמיד־הַסֶּס, דִּמְצִיל אֶת כָּלס וּמַחִיב לִיצֵק אֶף עַל עַמִּי הָאָרֶץ, בֶּן כֶּתֹב אֵלֶיהָ רַבָּה, וְכֵתֹב הַמִּגְזָּרִים דָּבָר דָּבָר עָקֵר, עֵינֵי שֵׁם טַעֲמֵי: (כג) וְלֹא נִתְּגֹר. וְאִם הִסִּיחוּ הַלְוִיִּים דַּעֲתָם, טוֹב יִשְׁלְלוּ יְדֵיהֶם מִקֶּדֶם, וּמִכָּל־שָׂבִין הֵיכָא דִּנְגַעְזוּ בְּגוֹפֶן [אַחֲרוֹנִים]. וְשׁ מִקְדֻמָּה שֶׁהַמִּגְזָּר שְׂוִפְכִּין שְׂמֹן שֶׁל רֵיחַ בַּמִּים, וְהַמִּגְזָּר אֲבִרְהָם

בְּאוֹר הַלֵּכָה

* אָבֶל אַם לֹא עָקַר רִגְלָיו בְּיָצֵה' וכו'. בְּמִגְן אֲבִירָהּ הָיָא בְּשֵׁם הַרְדִּיז' דָּאָם הָיָא מִחֲמַת אֵינֶס גִּבְרִין לֹא יַעֲלֶה, וְאֵם עֲלֶה לֹא יִרְדֵּי.⁴³) וּמִסְתַּפֵּן בְּעֵלְתָּ תִּמְיֹד יִשְׁלָא הֵיחָ מִחֲמַת אֵינֶס וְעֵלָה, וְיִרְדֵּי, וְהָיָא בְּאֵלְהָא דְבָהּ, וּבְמִגְן גִּבּוּרִים פִּסַּס דְּקִשְׁלָא הֵיחָ מִחֲמַת אֵינֶס אִפֻּל אֵם עֲלֶה יִרְדֵּי: * שׁוּב לֹא יַעֲלֶה, עֵינִי בְּאֵלְהָא דְבָהּ שְׁהָיָא בְּשֵׁם תְּשׁוּבָתָּ מִכְּרִי' מִינִי שְׂמִימָפֵן בָּאָם אִמְרוּ לוֹ עֲלֶה אֵם עֲלֶה אֵם

פאן ובעט"ז לקמן סימן תקיא כתבו דאסור, דמוליד ריחא: והאלהי רבה וכן התקם צבי סימון צב דעתם להקל, דלא שוף מוליד ריחא בזה, בין שהשמן עצמו מערב במים³³⁷, ובנותנים מערב שבת וערב יום טוב, בודאי יש לסמוך עליו להקל אף דמוליד ריחא בידו הכהנים³³⁸, כפי שנקבת בשערי תשובה: ז (כד) לא יתור לברך וכו'. דלענין ברכה סומכין על הרמב"ם דסבירא לה דיצא נטילה שנטל שחרית. וכל זה דוקא אם לא נגע במקום מטנף ולא הסיח דעתו בינתים, (כו) אבל אם הסיח דעתו בינתים, וכל שכן כשנגע במקום מטנף, צריך לכלי עלמא לברך עתה על הנטילה, כן פתב מגן אברהם: והאלהי רבה פתב, דבכל גווי אין צריך לברך על נטילה³³⁹, דשמא לא נתקן כלל ברכה על נטילה זו. וכן נהגו שלא לברך בשום גווי. ולכן כל כהן נרא וחרד ישמר ידיו משעת נטילתו שחרית שלא לגע במקום המלכלך, שלא יפל בספק ברכה: ח (כה) כשמתחיל השליח צבור וכו'. הינו, לכתחלה יזהר לעקר בהתחלת השליח צבור "רצה"³⁴⁰, אבל אם לא עקר עד שפער התחיל השליח צבור "רצה", כל שלא סיס ברכת "רצה" שפיר דמי³⁴¹ וא"ר רש"א: (כו) "רצה", כל כהן וכו'. שנאמר וישא אהרן את ידו אל העם וברכם, ואמר רב' ונדר מצעת החטאת" וגו', משמע שברך קדם שנסתלק מהעבודה, לכן הקנינו גם בתפלה שיעלו הכהנים לדין קדם סיום ברכת עבודה³⁴²: (כו) עד שסיים שליח צבור "רצה". לאו דוקא, דאפלו אם לא יגיע שם עד שסיים השליח צבור ברכת "מודים" גם כן לית לן בה, כל שערך רגליו ב"רצה", ואידי דרישא, נקט "רצה" [אחרונים]. עוד פתבו, (ס) דעקר העקירה מקרי אחר נטילה, שאז ראוי לעלות לדוכן, ולכן יעקרו רגליהם לטל ידיהם קדם "רצה", וב"רצה" יעקרו רגליהם לילך למקום הדוכן לדוכנם. ובדיעבד אם לא נטל ידיו קדם "רצה", ואם הלך לטל ידיו סיים השליח צבור ברכת "רצה", אף על פירכין יעקר ב"רצה" לילך למקום הדוכן (כט) ואחר כך יטל ידיו שם ויהינו (נט) שביאו לו שם מים סמוך למקום הדוכן: (כח) אבל אם לא עקר רגליו ב"רצה", ואפלו אם עקר רגליו לילך לצד חוץ לטל ידיו, (ל) מצד בעטרת זקנים דזה לא חשיב עדין עקירה אף שהנטילה היא הכשר לנשיאת כפפים, דבעינן עקירה למקום הדוכן, וזה היה עקירתו לצד חוץ. ועל פני המנהג, כשהשליח צבור מגיע ל"רצה" ולא באו עדין הכהנים להיכל, הוא מקטין בתפלתו עד שביאו, דחישנין שמה עדיו לא עקרו רגליהן ממקום הרחיצה לילך לצד הדוכן. פתבו הפוסקים, שאם עקר רגליו מביתו לבוא לבית הכנסת ומצא אחר "רצה", אף על פי שבודאי בעת שערך רגליו מביתו היה קדם "רצה", לא חשיב עקירה ואינו עולה, בין שלא עקר מביתו אדעתא דדוכן. (לא) אבל אם עקר רגליו מביתו לבוא לבית הכנסת לעלות לדוכן, עקירה זו מועלת, ועולה. (לז) ויש שכתבו, דאפלו באופן זה אינו עולה, כי אם כשהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע שהשליח צבור התחיל "רצה": (כט) שוב

שַׁעַר הַצִּיּוֹן

[illegible]

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כט]

שורב לא יעלה⁽⁴⁴⁾. ואפילו היה מקומה אכס⁽⁴⁵⁾.

(44) ואף על פי שאם קראו לו לעלות ואינו עולה, עובר בעשה דאורייתא [כמבואר בביה"ט ס"ב ד"ה אה], ואילו דין העקירה ברצה אינו אלא מדרבנן, ביאר הקרן אורה (סוטה לח, ב) שכיון שיש כח ביד חו"ל לעקור עשה דאורייתא בשב ואל תעשה, לא יעלה.

(45) וכן אם היה מתפלל, כתב המג"א (ס"ק י) בשם הרדב"ז (שהוא מקור הדיון) שלא יעלה. מאידך, הפרי חדש (ס"ק ט) כתב שאין זה נקרא אונס, שהרי יכול לעקור מעט בשעה שהשיץ מגיע לברכת רצה, וכן כתב המשנ"ב להלן (ס"ק קו) לענין כהן שעומד באמצע התפילה, שיעקור קצת את רגליו כשמגיע השיץ לברכת רצה. ואולי מטעם זה השמיט המשנ"ב כאן, ובביה"ט כאן (ד"ה אבל) תיבות אלו.

ואם עקר רגליו קודם ברכת רצה וחטפתו שינה וניעור לאחר שנגמרה ברכת רצה, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' כג אות ג) שחשוב הדבר כהפסק, ואינו יכול לישא את כפיו.

[משנ"ב ס"ק ל]

עד עמדתו לפני התפלה⁽⁴⁶⁾ וכו', אומרים "יהי רצון"⁽⁴⁷⁾.

(46) ובטעם הדבר כתב הפרי חדש (ס"ק י), שיש לומר תחינה זו מתוך ישוב הדעת ובכוונה.

(47) וכדן האוחז באמצע התפילה, שמחויב לעלות לברכת כהנים [ראה לקמן ס"ק קו], דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"י ח"ה) שמ"מ אפילו אוחז באמצע פסוקי דזמרה, לא יפסיק לאמירת "יהי רצון", בין זה שלפני ברכת כהנים, ובין זה שלאחריה.

[משנ"ב ס"ק לא]

אמן על שתיקתו⁽⁴⁸⁾ וכו', ולפי זה פשוט דגם הפלגים יגנו אמן על ברכת השלוח צבור⁽⁴⁹⁾.

(48) ואף על פי שהקהל אינם מתכוונים לענות אמן אלא על ברכת השלוח ציבור, כתב הגרש"ז אויערבך (מכתב לגר"י ברודיאנסקי, נדפס בתחלת ספר שיח הלכה) שמסתבר שמ"מ מועילה ענייתם אף על תפילת הכהנים, שהרי ענין זה ניכר בפירוש בגמרא, והוסיף, שאולי אין זה אלא סגולה בעלמא [וראה שם שכתב בן אף לגבי 'רבנו של עולם' שאומרים הציבור לאחר ברכת כהנים].

(49) ואף אם סיימו את תפילתם יחד עם ברכת השיץ, מותר להם לענות אמן, ואין זה כעונה אמן אחר ברכת עצמו, כמו שמבואר לעיל (סי' נא ס"ק ג) שהמסיים ברכה בשווה עם ברכה אחרת של חבירו, יכול לענות אמן.

[משנ"ב ס"ק לג]

לומר לפלגים שיברכו אה ישרא⁽⁵⁰⁾.

(50) ודיון זה שיש לקרוא לכהנים, נתבאר בשו"ע להלן (סכ"ב) שמושתדלים שתיעשה על ידי ישראל, ובמקום שאין ישראלים כלל, כתב בביה"ט להלן (סכ"ה ד"ה יותר) בשם הפמ"ג, שאין חיוב ברכת כהנים דאורייתא, כי אין ישראל שיקרא לכהנים.

[משנ"ב ס"ק לד]

ולא השיב הפסק בתפלה, כמו דלא חשיב הפסק מה שהשליח צבור מקרא להם מלה במלה⁽⁵¹⁾, והשעם, דנשיאת כפים צריך תפלה הוא⁽⁵²⁾.

(51) ומנהג הפרישים בארץ ישראל, שהעוסק בצרכי צבור קורא

'כהנים', ולא השיץ [וכדעת ר"ת, הובא בתוס' ברכות לד, א ד"ה לא, וכפי שפסק הגר"א במעשה רב (אות קסח), וראה חיי אדם כלל לב סט"ו]. וכן נהג החזו"א (דינים והנהגות פ"ו אות א). והעיר הגרי"ד הלוי (סוטה לח, א), שאם טעם המנהג שאין השליח ציבור קורא 'כהנים' הוא משום הפסק, מדוע אין חוששים להפסק במה שקורא השיץ לכהנים את הברכה מילה במילה. ואכן כן נהג החזו"א (דינים והנהגות פ"ד אות ל) כשהיה שליח ציבור, שלא הקריא את הברכה לכהנים מילה במילה, אלא ביקש מאחר לעשות זאת, וביאר הגר"ח קניבסקי (ברכת הור"י סי' ט הע' ו) שעשה כן מחשש הפסק.

(52) ואם שכח השיץ להפסיק בתפילתו לברכת כהנים, כתב הגרי"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"ג סי' יד) שאם גמר את התפילה, אף על פי שהכהנים עלו לדוכן ועדיין עומדים שם, לא יברכו הכהנים אחר כך, כיון שנשיאת כפים נתקנה בדוקא קודם ברכת 'שים שלום' [כמבואר בגמ' במגילה יח, א], וכן אמרו בירושלמי (פ"ד תענית) שלא מצינו נשיאת כפים בלא תפילה.

[משנ"ב ס"ק לו]

ומחזירין פניהם⁽⁵³⁾ וכו', דילפינן פקקא, שפרכת פניהם צריך להיות פנים כנגד פנים⁽⁵⁴⁾.

(53) ובטעם הדבר שאין הכהנים מחזירים פניהם אלא סמוך לברכה, ולא בשעת עלייתם לדוכן, כתב הכנסת הגדולה (הגהות הטור, הובא בכף החיים ס"ק סא), שכיון שקודם הברכה אומרים "יהי רצון", דינם כמתפללים, שצריכים להתפלל כלפי השכינה, ורק בברכת הכהנים משום אימת הציבור מחזירים פניהם לקהל [וראה שם שכתב בן אף לענין תפילת 'רבן העולם' שאומרים הכהנים לאחר ברכת כהנים].

(54) ומה שהותר להם לעמוד כשאחוריהם אל היכל ה', מבואר בגמ' (סוטה מ, א): "אמר ר' יצחק לעולם יהא אימת ציבור עליך, שהרי כהנים כלפי העם ואחוריהם כלפי שכינה", ומבואר, שמפאת אימת הציבור הותר לכהנים לעמוד באופן זה. והאור שמח (פ"ד מהל' תפילה ח"ב) ביאר בזה את הנוסח שאומרים הכהנים בסיום הברכה: "יבשע עשינו מה שגזרת עלינו", והיינו שלא החזרנו פנינו מארון הקודש אלא משום שכך גזרת עלינו לעשות.

אכן, לענין רב הדורש לרבים ואחוריו להיכל, הביא השעה"צ לקמן (סי' קנ ס"ק יג) מדברי הט"ז (י"ד סי' רפב ס"ק א) שהטעם להתיר הוא כיון שספר התורה נמצא ברשות אחר, והוסיף שדעת הפמ"ג שהיתר זה מועיל רק בדרשה, כיון שאין זה אלא לפי שעה, וראה מה שהארכו בזה שם.

[שעה"צ ס"ק לח]

זה לא מקרי הנאה⁽⁵⁵⁾.

(55) ובטעם הדבר כתב בשו"ת מהר"ם מיינץ (סי' יב), ש'מצוות לאו ליהנות ניתנו'.

[משנ"ב ס"ק לח]

והוא מצוין בתפלה⁽⁵⁶⁾.

(56) ולמעשה, דעת הגר"ח קניבסקי (שיח הלכה כאן) שהכרעת המשנ"ב היא שבמקום שיש חשש הפסק [כגון במקומות שהחזן אומר 'כהנים'], יש לחוש להפסק ולא לקרוא 'כהנים', אולם במקום שאין חשש הפסק [כגון במקומות שהחזן אומר 'אלוקינו', או שאחד מהקהל אומר 'כהנים'] יש לקרוא 'כהנים'.

יום א' ד' אייר תשע"ו

ד באר הגולה

ס נסח רמב"ם בפני
יד מהלכות תפלה
והשו"ע ע' רמב"ם
בפניקס יד מהלכות
תפלה והשו"ע
פ סוטה לח צ שם

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

(רש"י ותוספות ור"ן כתבו דלא יאמר אותו (ל) עד עמדו לפני התבה, וכן כתב הבית יוסף) **כהנים** (יב) **רגליהם** לעלות לדוכן אומרים: "יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתתא כרכה זו שצויתנו לברך את עמך ישראל סברכה שלמה ולא יהא כה מכשול ועון מעתה ועד עולם". ומאריכים בתפלה זו (לא) עד שייכלה (יג) אמן של הודאה מפי הצבור: י' "עומדים בדוכן, פניהם כלפי (יד) החיכל ואחריהם כלפי העם (לב) ואעבדותיהם כפופים לתוף כפיהם עד ששליח-צבור מסים 'מודים', וְאָז (לג) אם הם שנים קורא להם (לד) (השליח-צבור) (טו) 'כהנים': הגה (לה) ולא יאמר אלהינו ואלהי וכו', ויש אומרים שאומרים אותו (טז) בלחש עד מלת 'כהנים' ואז אומרו בקול רם (טז) בשם ר"י ור"מ מרונבורג (לו) וחזר ואמר עם קדושך קאמור' בלחש, וכן נוהגין בקדינות אלו, (לז) ומתזירין פניהם כלפי העם. (לה) ואם הוא אחד אינו (יח) קורא לו, אלא הוא מעצמו (לט) מתזיר פניו: י"א (מ) כשמתזירין

באר היטב

נמי אם עלה לא יזר, עין בגנות ונדרים סי' כב. כהן המתפלל י"ח, אם אין שם כהן אחר פוסק ועולה לדוכן, ואם יש שם כהנים אינו פוסק. הרדב"ז ח"א סי' רצג, וכן דבר שמואל סימן סו. ואם א"ל עלה, בכל ענין צריך להפסיק, מ"א סי' מו. ואין להקשות דא"כ דתלוי הכל באם עקר רגליו בעבודה, לפי פסק בסעיף ד' כשהכהנים אינם רוצים לעלות לדוכן צריכים לשהות חוץ לבהכ"ע בשעה שהתחיל קורא כהנים, ע"ש, וכ"כ רמ"א בסעיף מד, ע"ש, הלא אפילו אם היה יושב בבהכ"ע, אם לא עקר בעבודה לא היה עובר כדאמרינן: ד"ל דודאי רשאי לישב בבהכ"ע ואינו עובר אם לא עקר רגליו ברצה וגם אם לא א"ל עלה. כמבאר בירושלמי דר"ש בפרקי הוי קאם לה אחורי עפודא ולא יצא לחוץ, עין ב"י, וכן מוכח בסעיף כ' אם הש"ץ כהן לא ישא את כפיו, ע"ש, והא דכתבו בש"ע והרמ"א דצריך לחזק הוא מצד צעה טובה שמה יאמרו לו א' מבני הקהל קום רצה עלה ואז היה עובר ומש"ה הקרח לצאת קום רצה, ולאחר מדרג נמי אין לנכח, מאחר דיש פלגות בין הפוסקים: למהרי"ק צריך לעלות ולהרדב"ז אינו עולה ואם עלה לא יזר כמ"ש, מש"ה כתבו מלמד דפסקתא דצריך לשהות חוץ לבהכ"ע בשעה שקורא התחיל כהנים, ואז לב"ע שפיר דמי, וק"ל, ונע"מ.

משנה ברורה

[מ"א בשם כנה"ג]. ויש אומרים, שטוב יותר שהכהנים יעמדו במזרח אף-על-פי שהחיכל הוא לצד אחר, והעם יעמדו נגדם פנים נגד פנים [פר"ח והביאו הפמ"ג]. (לו) שני כהנים השתאיים זה את זה, ואפילו נדרו הנאה זה מזה, (לז) מתרין לעלות ביחד, ואין אחד יכול לומר לחברו: עלה אמה בשחרית ואני אעלה במוסף או להפוך, כי יכול לומר: אני רוצה לברך בשחרית. (לט) אכל כהן שהצבור שונאים אותו או הוא שונא את הצבור, ספנה הוא לכהן אם ישא כפיו (ולכן יצא מבית-הכנסת קדם "רצה", אם אינו יכול לכף את יצרו ולהסיר השנאה מלבדו); ועל זה תקנו בברכה "לברך את עמך ישראל באהבה": (לח) ואם הוא אחד וכו'. ואפילו אם יש עמו עוד אחד קטן פחות מכן י"ג שנה, גם-כן אינו קורא "כהנים" [מבי"ט סי' כ"ד], והפרי חדש מפסק בזה. ומיהו, לפי מנהגנו שהשליח-צבור אומר "אלהינו", ורק שיאמר "כהנים" בקול רם, לא אכפת לו ללך, דליכא הפסק והוא מעין התפלה⁵⁶. (מ) ומהאי טעמא כתב האליה רבה, שאפילו ליכא כהן קטן רק כהן אחד גדול, נמי אם אמר הש"ץ בקול רם "כהנים" אין לגרו בו, דאין שום הפסק בזה: (לט) מתזיר פניו. ונושא כפים ויברך גס-כח מתחלה, אף-על-גב דאינו מחיב לעלות, לפי מה שכתב לעיל בסעיף ב [מ"א בשם רמ"מ]; ומכל-שכן לדעת המהר"ל⁵⁷ וט"ז סעיף קטן ג, (מא) דמחייב לעלות מן התורה אם הוא אחד אף-על-פי שלא קראו, דמברך: י"א (מ) כשמתזירין פניהם וכו'. ויש מהראשונים שסבירא להו

שוב לא יעלה⁵⁴. ואפלו (לג) היה מחמת אנס⁵⁵: ט (ל) עד עמדו לפני התבה⁵⁶. וכן המנהג עכשיו שאין אומרים אותו בדרך הליכתו, פי אם אחר שעומדים כבר לפני החיכל ואמרו "מודים", (לז) אחר זה אומרים "יהי רצון" (לח): (לא) עד שייכלה אמן. לא דוקא, אלא עד שסיים השליח-צבור "ולך נאה להודות", כדי שיענו הקהל אמן על שתיקה⁵⁸ [מ"א וש"א]. (לה) ולפי זה פשוט דגם הכהנים יענו אמן על ברכת השליח-צבור⁵⁹, וכן מצאתי בשלחן-שלמה: י (לב) ואעבדותיהם כפופים. רוצה לומר, שאינם צריכים לפרס פניהם: (לג) אם הם שנים. דכתב "אמור להם", דהינו לומר לכהנים שייברכו את ישראל⁶⁰, ו"להם" משמע לשנים: (לד) השליח-צבור 'כהנים'. ולא חשיב (לו) הפסק בתפלה, כמו דלא חשיב הפסק מה שהשליח-צבור מקרא להם מלה במלה⁶¹, והשעם, דנשיאת-כפים צריך תפלה הוא⁶²: (לה) ולא יאמר אלהינו ואלהי אבותינו. השעם: שלא נחזק אלא בזמן שאין הכהנים מברכים בעצמם, אבל כיון שהכהנים מברכים בעצמן למה יאמר השליח-צבור: (לו) וחזר ואמר עם קדושך. הנה השליח-צבור. ומה שנוהגין באיזה מקומות שהכהנים אומרים עם קדושך טעות הוא: (לז) ומתזירין פניהם⁶³ וכו'. דליכא פנים בגמרא, שברכת-כהנים צריך להיות פנים כנגד פנים⁶⁴. ואין צריך להיות פני הכהנים כלפי השליח-צבור דוקא, אלא אפילו אם החיכל קבוע בצפון והתבה שהשליח-צבור לפניו הפניה היא במזרח, הכהנים עומדים לפני החיכל בצפון ופניהם לדורם כלפי העם

שער הציון

(לג) מגן-אברהם בשם הרדב"ז: (לד) מגן-אברהם ואלהי רבה: (לה) ואלהי רבה מסכים לדעת הלבוש שאריכו הכהנים עד לאחר שיענו כל הצבור אמן כדי להסמיך תפלתם לברכתם, ולפי זה אינם צריכים הכהנים לענות אמן על ברכת הש"ץ, אבל כמעט כל האחרונים העתיקו דברי מגן-אברהם: (לו) עלת-תמיד. לישב המנהג שנהגו בהרמב"ם בזה, אף דהרבה ראשונים חולקין עליו במקום שאין אומרים או"א ברכנו וכו': (לז) תשובת מהר"ם מינץ: (לח) פורש, אפילו אם ניקא דעל אחד אין חייב נשיאת-כפים, והנה אפשר לכאורה לומר דהוא מהנהג בזה שהוא גס-כח עולה לנשיאת-כפים, דעל-דין זה הוא מקים מצות צעה, קא משמע לו דזה לא מקרי הנאה⁶⁵: (לט) אחרונים בשם הזהר: (מ) וכן כתב במגן-עבירים: (מא) וגם לפי דעת התוספות במנחות דף מד, על-פ' פנים טרדנן חב ופשי מברך [הכל במגן-עבירים]:

